

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS **pārbaudes lietā Nr. 2022-15-27L** Rīgā

13.06.2022.

Nr. 6-6/18

[persona A]
[e-pasta adrese]

Latvijas Basketbola savienība
lbs@lbs.lv

Latvijas Olimpiskā komiteja
lok@olimpiade.lv

Latvijas Olimpiskā vienība
pasts@lov.lv

Izglītības un zinātnes ministrija
pasts@izm.gov.lv

Par labas pārvaldības principu

Tiesībsargs ir izskatījis pārbaudes lietu Nr. 2022-15-27L, kas ierosināta, pamatojoties uz [personas A] (turpmāk – Iesniedzējs) 2022. gada 7.marta iesniegumu, kas Tiesībsarga birojā reģistrēts 2022. gada 7.martā ar Nr.332, par iespējamu diskriminācijas aizlieguma un labas pārvaldības principa pārkāpumu Latvijas Basketbola savienības (turpmāk – LBS), Latvijas Olimpiskās komitejas (turpmāk - LOK) un Latvijas Olimpiskās vienības (turpmāk-LOV) darbībā.

Iesniegumā lūgts izvērtēt, vai LBS, LOK un LOV darbībā nav saskatāmi diskriminācijas aizlieguma un labas pārvaldības principa pārkāpumi, pieņemot lēmumu par Latvijas sieviešu 3x3 basketbola komandas sastāva izvirzīšanu LOV sastāvam 2022.gadam. Iesniedzējs uzskata, ka atbildīgo institūciju pieņemtajos lēmumos un veiktajās darbībās nav ievēroti ārējie un iekšējie normatīvie akti.

Iesniedzējs uzskata, ka pieņemtajos lēmumos par sportistu iekļaušanu 2022.gada LOV A, B, C sastāvos ir vecuma un dzimuma diskriminācija, jo atbilstoši kritērijiem LOV A sastāvā pamatoti ir iekļauta Latvijas vīriešu 3x3 basketbola komanda, kura 2020.gada Olimpiskajās spēlēs 2021.gadā Tokijā izcīnīja 1.vietu, savukārt Latvijas

sieviešu U18 3x3 basketbola komanda, kura 2021.gada Pasaules kausā Ungārijā izcīnīja 6.vietu, nepamatoti nav iekļauta LOV C sastāvā.

Iesniedzējs norāda, ka tikai šie divi Latvijas valsts sportiskie panākumi un rezultatīvie kritēriji ir atbilstoši 2021.gada 5.maija LBS valdes apstiprinātajiem kritērijiem, kuri ir izstrādāti saskaņā ar LOV sportistu atbalsta pamatnostādņem un bija spēkā līdz 2021.gada 5.decembrim. LOV tika iesniegts saraksts ar sportistiem, kuri neatbilst nekādiem sportiskiem sasniegumiem un rezultatīvajiem rādītājiem B un C sastāvam, tādējādi ir notikusi atklāta atsevišķu personu interešu lobēšana.

Tāpat Iesniedzējs vērs uzmanību, ka 2022.gada 31.janvārī lūdzis atbildīgajām institūcijām sniegt skaidrojumu un pamatojumu, pēc kādiem kritērijiem LBS izvirzījis sportistus LOV sastāviem, kā arī lūdzis atcelt pieņemtos lēmumus, ievērojot LOV sportistu atbalsta pamatnostādnes un LBS kritērijus 3x3 basketbolistu iekļaušanai LOV sastāvā, izmainīt LOV B un C sastāvus atbilstoši sportiskajiem sasniegumiem un noteiktajiem kritērijiem. Iesniedzējs vērs uzmanību, ka mēneša laikā neviena institūcija, izņemot LOK, kura 2022.gada 3.februārī sniedza starpatbildi, nav sniegusi atbildes uz uzdotajiem jautājumiem.

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11.panta 1. un 2.punktu tiesībsargs sekmē privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību, kā arī vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu un jebkāda veida diskriminācijas novēršanu. Turklāt, ievērojot šīs normas 3.punktā noteikto, tiesībsarga kompetencē ietilpst arī labas pārvaldības principa ievērošanas izvērtēšana un veicināšana. Līdz ar to, ņemot vērā Tiesībsarga likumā noteikto kompetences ietvaru, tiesībsargs veicina personas tiesību un likumisko interešu aizsardzību gadījumos, kad valsts un pašvaldību institūcijas vai to amatpersonas ir pārkāpušas Satversmē un starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktās personas pamattiesības, kā arī tad, kad valsts un pašvaldību iestādes vai to amatpersonas pret personu ir pieļāvušas labas pārvaldības principa pārkāpumu.

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 24.panta otrajā daļā norādīto, izskatījis personas iesniegumu, tiesībsargs var ierosināt pārbaudes lietu, ja tas atbilst tiesībsarga funkcijām un uzdevumiem un personas norādīto jautājumu ir iespējams risināt.

Izvērtējot Tiesībsarga birojā saņemtu iesniegumu, tiesībsargs vienmēr uzklausa arī citu iesaistīto pušu viedokli par iesniegumā minētajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem un iegūto informāciju analizē kopsakarā ar iesniedzēja norādīto.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 11.panta 3.punktu tiesībsargs vērsās LBS, LOK un LOV ar lūgumu sniegt skaidrojumu par Iesniedzēja iesniegumā norādītajiem apstākļiem.

2022.gada 25.martā Tiesībsarga birojā saņemtas LBS, LOK un LOV atbildes uz tiesībsarga pieprasījumu, skaidrojot iesniegumā norādītos apstākļus.

Izvērtējot saņemto informāciju kopsakarā ar Iesniedzēja iesniegumā norādīto, tiesībsargs secināja, ka nav pamata ierosināt pārbaudes lietu iegūtās informācijas dziļākai izvērtēšanai daļā par iespējamu diskrimināciju sportistu iekļaušanai LOV sastāvos 2022.gadam, jo nav konstatējams, ka sportistu atlases un apstiprināšanas procesā tiku pieļauta diskriminācija.

Vienlaikus tiesībsarga ieskatā, no iegūtās informācijas nebija iespējams konstatēt, vai LBS, LOK un LOV rīcībā ir saskatāmi labas pārvaldības principa pārkāpumi, tādēļ tiesībsargs, pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 24.panta otro daļu, ierosināja pārbaudes lietu Nr. 2022-15-27L iesniegumā minēto apstākļu padziļinātai noskaidrošanai un

iespējamu labas pārvaldības principa pārkāpumu izvērtēšanai. Par to 2022.gada 4.aprīlī tika informēts Iesniedzējs (vēstule Nr. 6-4/13).

Pārbaudes lietas izskatīšanas laikā tiesībsargs ieguva informāciju no šādām iestādēm:

- 1) Latvijas Basketbola Savienības;
- 2) Latvijas Olimpiskās komitejas;
- 3) Latvijas Olimpiskās vienības;
- 4) Izglītības un zinātnes ministrijas.

Papildus tiesībsarga biroja pārstāvji pārbaudes lietas ietvaros tikās ar LBS pārstāvjiem – LBS ģenerālsēkretāru Kasparu Ciprusu, 3x3 basketbola projektu koordinātoru Kristapu Gotfrīdu un Sabiedrisko attiecību un mārketinga nodaļas pārstāvi Gunti Keiselu, uzklāusot LBS par iesniegumā minētajiem apstākļiem.

Tāpat, lai iegūtu precīzāku lietas faktisko apstākļu izklāstu un noskaidrotu objektīvāku informāciju, Tiesībsarga biroja pārstāvji, tikās ar LOK Juridiskā dienesta vadītāju Raiti Keseli, lai pārrunātu un precizētu lietas faktiskos apstākļus.

Izvērtējot pārbaudes lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus, tiesībsargs sniedz šo atzinumu, norādot turpmāko.

I. Faktiskie apstākļi

Atbilstoši LOV 23.12.2021. dalībnieku sapulces lēmumam Nr.1.2. LBS tika informēta, ka LOV dalībnieku sapulce, pamatojoties uz LOV pamatnostādņēs formulētajiem principiem, 3x3 basketbolam piešķīrusi pa vienai kvotai LOV Zelta, Sudraba un Bronzas sastāvā.

LOK pēc Tokijas olimpiskajām spēlēm mainīja kritērijus uzņemšanai LOV sastāvā 2021.-2024. gada olimpiskajā ciklā, palielinot sporta veidu federāciju (savienību) pilnvaras un atbildību.

Pēc LOK aicinājuma LBS vairākkārt precizēja atlases kritērijus sportistu iekļaušanai LOV sastāvos 2022.gadā.

[1.1] Sportistu atlases un apstiprināšanas process

Izvērtējot Latvijas 3x3 basketbolistu līdzšinējos starptautiskos sasniegumus un perspektīvas 2021.-2024.gada olimpiskajā ciklā, LBS valde pēc LBS 3x3 basketbola komisijas ieteikuma apstiprināja šādu kārtību LOV dibinātāju sapulces piešķirto kvotu izmantošanai 2021./2022. gada sezonā:

- Zelta sastāvs – vīriešu komanda (Tokijas olimpisko spēļu čempioni);
- Sudraba sastāvs – sievietes komanda (spēlētājas, kuru sagatavotības līmenis ir pietiekams, lai būtu iespējams sasniegt mērķi – kvalificēties un veiksmīgi startēt 2024. gada olimpiskajās spēlēs)
- Bronzas sastāvs – vīriešu komanda (Zelta sastāva rezervisti).

LBS, sniedzot skaidrojumu par sportistu novērtēšanu, norāda, ka, izvirzot 3x3 basketbolistus iekļūšanai LOV sastāvā, LBS ņēma vērā iepriekšējo pieredzi, veidojot 3x3 basketbola “zelta komandu”, kā arī 3x3 basketbola kā sporta spēļu disciplīnas specifiku. Tāpēc līdztekus rezultatīvajiem rādītājiem, paredzētas arī LBS apstiprināto Latvijas 3x3 izlašu galveno treneru tiesības ietekmēt sastāva izvēli, izvērtējot spēlētāju taktisko un psiholoģisko saderību, meistarības līmeni un izaugsmes perspektīvas, vēlmi un iespējas specializēties 3x3 basketbolā, kā arī iespējas sasniegt LBS nosprausto mērķi šajā

olimpiskajā ciklā – nodrošināt Latvijas pārstāvniecību 2024.gada Olimpiskajās spēlēs Parīzē ar konkurētspējīgām komandām gan vīriešu, gan arī sieviešu konkurencē.

LBS vērs uzmanību, ka ikviena spēlētāja kandidatūra iekļūšanai LOV sastāvā tika vērtēta, uzmanības centrā turot LOV pamatnostādņēs iekļauto pamatprincipu, ka jebkādu Olimpisko sporta veidu LOV sportistu sportisko sasniegumu galvenā mēraukla ir Olimpiskās spēles – kvalifikācija, dalība, sasniegumi tajās. Jebkādas citas sacensības vai reitinga rādītāji var tikt izmantoti tikai vispārējai sportista karjeras virzības ilustrācijai, taču ne izšķirīgu lēmumu pamatošanai.

2021. gada 2. decembrī LBS valde, pēc LBS Treneru komisijas ieteikuma, Latvijas 3x3 basketbola sieviešu izlases galvenā trenera pienākumu izpildītāja amatā apstiprināja Andu Eibeli.

2021.decembrī LBS rīkoja 3x3 izlašu kandidātu atvērtos treniņus un pārbaudes turnīru, uz kuru tika uzaicinātas spēlētājas, kuras iepriekš sasniegušas labus rezultātus 3x3 basketbolā, kā arī bijušas vai ir Latvijas izlašu kandidātes vai dalībnieces klasiskajā basketbolā.

Pēc LOK aicinājuma LBS tika aicināta precizēt izstrādātos kritērijus 3x3 basketbolistu iekļaušanai LOV sastāvā. 2021.gada 28.decembrī ar LBS valdes lēmumu Nr.27 tika apstiprināti LBS atlases kritēriji sportistu iekļaušanai LOV sastāvos 2022.gadā.

Izvērtējot iegūto informāciju, Latvijas 3x3 sieviešu izlases galvenā trenere Anda Eibele izvēlējās sastāvu, ar kuru redz iespējas sasniegt labus rezultātus starptautiskajās sacensībās, sievietes: Alise Bruzinska; Anita Miķelsone, Līza Čumika, Ketija Vihmane (visas spēlētājas bijušas Latvijas jaunatnes izlašu dalībnieces).

2021.gada 30.decembrī LOV Konsultatīvā padome un LOV valde apstiprināja LBS iesniegtos kandidātus dalībai LOV Sudraba (sievietes) un Bronzas (vīrieši) sastāvā.

Tomēr 2022.gada 1.februārī LOK valde apturēja atbalsta sniegšanu LOV vasaras sporta veidu Sudraba un Bronzas sastāvos iekļautajiem 3x3 basketbolistiem un lūdza LBS sniegt izvērstu skaidrojumu par Iesniedzēja iesniegumā aprakstīto situāciju, kā arī piedāvāt tās adekvātu risinājumu.

Secināms, ka LBS izstrādātie kritēriji sportistu iekļaušanai LOV sastāvā vairākkārt laboti un papildināti. Pēdējā LBS izstrādātā redakcija apstiprināta LOK Valdes sēdē 2022. gada 10. maijā.

No LOK un LBS sniegtās informācijas izriet, ka pārbaudes lietas laikā no apstiprinātajiem kritērijiem izrietošas izmaiņas 3x3 basketbola LOV Sudraba un Bronzas sastāvos vēl nav veiktas un šo sastāvu atbalsts vēl aizvien ir apturēts (līdz 2022.gada 18.maijam).

No LOK sniegtās informācijas izriet, ka šobrīd LBS jāsagatavo un jāiesniedz LOV no apstiprinātajiem kritērijiem izrietošs sportistu vārdiskais pieteikums.

LBS skaidro, ka vārdisko sastāvu izvērtēšana vēl norit, jo vairākiem sportistiem vēl nav noslēgusies sezona klasiskā basketbola klubos, tādēļ nav notikušas pārrunas par šo sportistu iekļaušanos LOV sastāvos. LBS, atbilstoši federācijas izstrādātajiem kritērijiem un LOV izvirzītajām pamatnostādņēm, Sudraba un Bronzas sastāvos plāno virzīt tādus sportistus, kuru sasniegumi ir augsti un vērsti, lai sasniegtu mērķi un sekmētu Latvijas pārstāvniecību 2024.gada Parīzes Olimpiskajās spēlēs, kas ir viens no galvenajiem uzstādījumiem visā sportistu atlases procesā kopumā.

[1.2] *LOV sportistu pamatnostādnes un sastāvu struktūra*

No LBS sniegtās informācijas izriet, ka 2021.-2024. gada olimpiskajā ciklā definēta cita kārtība LOV sastāva veidošanai. Sportistu iekļaušana LOV C sastāvā vairs nav iespējama, jo mainīta LOV sastāva struktūra.

Iepazīstoties ar iegūto informāciju, secināms, ka ar 2019.gada 28.februāra LOV dalībnieku sapulces lēmumu apstiprinātajos Noteikumos "Par sportistu individuālajos vasaras sporta veidos olimpiskajās disciplīnās pieteikšanu un iekļaušanu Latvijas Olimpiskās vienības sastāvos" bija noteikts, ka sportisti LOV sastāviem tiek iekļauti trīs sastāvos – A, B un C sastāvos. Nosakot kritērijus sportistu iekļaušanai katrā no noteiktajiem sastāviem.¹

Saskaņā ar LOV sportistu atbalsta pamatnostādņēm, Noteikumiem par finansējuma apmēru un izmaksas kārtību Latvijas Olimpiskās vienības sportistiem, to treneriem un atbalsta personālam, kā arī SIA "Latvijas Olimpiskā vienība" administratīvās, finansiālās un saimnieciskās darbības nolikumu, 2021.-2024. gada olimpiskajā ciklā definēta cita kārtība LOV sastāvu veidošanai.

Kā izriet no LOK sniegtās informācijas, pāreja uz jauno sastāvu un kritēriju veidošanu, kā arī federāciju kompetences palielināšanu, tai skaitā, iekšējo kritēriju izstrādes nepieciešamību, notikusi pakāpeniski, par ko federācijas tikušas informētas. 2021.gada 25.februārī sporta veidu federācijām nosūtīta informācija par LOK plānotajām izmaiņām un jauno kārtību un sporta veida LOV sastāvu kvotu skaitu (provizoriski, balstoties uz iepriekšējo gadu sasniegtajiem rezultātiem un uzkrāto informāciju) un norādot nepieciešamību uzsākt sporta veida iekšējo kritēriju izstrādi šo kvotu aizpildei.

LOK norāda, ka pārmaiņu procesa laikā notikusi arī Latvijas Sporta Federāciju sanāksme, kuras laikā LOK informēja federācijas par plānotajām izmaiņām, tomēr regulāra un rakstiska saziņa šajā jautājumā starp visām federācijām nav notikusi. Šie jautājumi risināti ar katru federāciju atsevišķi.

No LOK sniegtās informācijas izriet, ka, ņemot vērā Tokijas Olimpiskās spēles kā augstākās prioritātes pasākumu (kas, savukārt, neļāva kritēriju jautājumam pilnībā pievērsties gada pirmajā pusē), pirmie federāciju iekšēji kritēriji LOK Valdē tikuši saskaņoti 2021.gada 17.augustā.

Secināms, ka oficiāli jaunās kārtības ieviešana noslēgusies ar LOK Izpildkomitejas 2021.gada 22.decembra sēdes Lēmumu Nr.4.2. Ar minēto lēmumu apstiprinātas LOV sportistu atbalsta pamatnostādnes, nosakot, ka aktuālā Olimpiskā cikla ieviešanā LOV izveidojami Zelta, Sudraba un Bronzas sastāvi. Pamatnostādņēs noteikti LOV atbalsta pamatprincipi, kā arī kvotu sadalījuma nosacījumi un lēmumu pieņemšanas vispārējā kārtība.² **Tādējādi secināms, ka ar minēto lēmumu noslēgusies pilnīga pāreja no iepriekš paredzētajiem A, B un C sastāviem uz jaunajiem Zelta, Sudraba un Bronzas sastāviem, paredzot arī citu sportistu atlases un novērtēšanas kritēriju kārtību, kas tiešā veidā ir atkarīga no federāciju iekšēji izstrādāto kritēriju prasībām.**

Vienlaicīgi jānorāda, ka 2021.gada 22.decembī apstiprinātās pamatnostādņēs paredzēts, ka lēmuma pieņemšana par kvotu vārdisko aizpildi nododama LOV Valdes priekšsēdētāja kompetencē. Vienlaikus, balstoties uz labas pārvaldības pamatprincipiem un ievērojot demokrātisku lēmumu pieņemšanas procedūru, šādam lēmumam jāsaņem

¹LOV dalībnieku sapulces 2019. gada 28. februāra Noteikumi par sportistu individuālajos vasaras sporta veidos olimpiskajās disciplīnās pieteikšanu un iekļaušanu Latvijas Olimpiskās vienības sastāvos <https://www lov lv/uploads/cms/files/1552556786LOV-Noteikumi-uznemsanai-Vasaras-sporta-veidos-Apstiprinats-2019.02.28.pdf>

² LOK Izpildkomitejas 22.12.2021 Lēmums Nr.4.2. Protokols Nr.9. Latvijas Olimpiskās vienības sportistu atbalsta pamatnostādnes. 3.lpp.

iepriekšējs LOV Konsultatīvās padomes saskaņojums un tam jābalstās uz attiecīgās sporta veida federācijas ieteikumu.³

No tā izriet, ka sportistu iekļaušanai LOV sastāvā, tika izveidota jauna pieeja, paredzot papildu saskaņojumu no LOV Konsultatīvās padomes, atbilstoši LOV Konsultatīvās padomes nolikuma prasībām, kas tika apstiprināts ar LOV 2021.gada 19.aprīļa dalībnieku sapulces lēmumu Nr.3.

Ar LOV dalībnieku sapulces 2021.gada 23.decembra lēmumu Nr.2.1. pieņemts un apstiprināts LOV administratīvās, finansiālās un saimnieciskās darbības Nolikums, kurā noteikti gan LOV mērķi, gan uzdevumi, kā arī noteikta precīza LOV sastāvu atlases sistēma.

No LBS sniegtā skaidrojuma izriet, ka, ņemot vērā, ka 2021.gadā pasaules U18 čempionātā sportisko konkurences līmeni negatīvi bija ietekmējusi pandēmija (vairākas komandas nepiedalījās), kā arī, izvērtējot sieviešu 3x3 basketbola U18 izlases dalībnieču sasniegto meistarības līmeni un potenciālo konkurētspēju pieaugušo basketbolā 2021.-2024. gada olimpiskajā ciklā, Latvijas 3x3 basketbola izlašu treneri uzskatīja par lietderīgu iekļaušanai LOV sastāvā ieteikt citas spēlētājas. LBS valde atbalstīja treneru lēmumu, kas pieņemts, vadoties no pamatnostādņēm, lai LOV atbalstu izmantotu maksimāli lietderīgi, lai sekmētu Latvijas pārstāvniecību 2024.gada Parīzes Olimpiskajās spēlēs.

Ņemot vērā minēto, secināms, ka sportistu virzīšanai 2022.gada LOV sastāviem, bija jāņem vērā jauni atlases kritēriji, kas neparedz A, B un C sastāvus.

II. Juridiskais pamatojums

Sporta likums nosaka sporta politikas īstenošanā iesaistītās personas, to kompetenci un funkcijas sporta politikas nozarē, normatīvo aktu izstrādē un īstenošanā, kā arī pamatprincipus sporta aktivitāšu īstenošanā, lēmumu pieņemšanā, kā arī finanšu līdzekļu piešķiršanas pamatprincipus.

Tāpat jānorāda, ka bez Sporta likuma sporta nozarei būtiski jautājumi tiek risināti gan starptautiskos tiesību aktos, gan politikas plānošanas dokumentos. Piemēram, Olimpiskajā hartā ir noteikti olimpisma pamatprincipi, kuri jāievēro un jāņem vērā visiem Olimpiskās kustības dalībniekiem.⁴

Tomēr sākotnēji, lai novērtētu labas pārvaldības principa ievērošanu un tā attiecināmību uz pārbaudes lietā iesaistītajām iestādēm un organizācijām, svarīgi noskaidrot IZM, LBS, LOK un LOV kompetences, izprast sadarbību un tās robežas, kā arī novērtēt normatīvajos aktos noteiktās funkcijas un atbildības apjomu.

[2.1] IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJA

Sporta likuma 5.panta pirmā daļa paredz, ka Izglītības un zinātnes ministrija pilda valsts pārvaldes funkcijas sporta nozarē.

Atbilstoši Sporta likuma 5.panta otrajā daļā noteiktajiem uzdevumiem, Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk - IZM) sporta jomā īsteno vienotu valsts politiku, izstrādā normatīvo aktu projektus, īsteno mērķtiecīgu starptautisko sadarbību un nodrošina Latvijas pārstāvību starptautiskajās sporta organizācijās, kā arī veic citas normatīvajos aktos noteiktās funkcijas un uzdevumus.

³ LOK Izpildkomitejas 22.12.2021 Lēmums Nr.4.2. Protokols Nr.9. Latvijas Olimpiskās vienības sportistu atbalsta pamatnostādnes. 3.lpp.

⁴ Olimpiskā harta. http://loa.lv/wp-content/uploads/2011/06/Olimpiska_harta.pdf

Ministru kabineta 2003.gada 16.septembra noteikumi Nr.528 "Izglītības un zinātnes ministrijas nolikums" precīzi nosaka IZM funkcijas, uzdevumus un kompetenci, tai skaitā arī sporta nozarē.⁵ Šo noteikumu 13.punkts paredz, ka ministrijas struktūrvienības ir departamenti un patstāvīgās nodaļas.

Iepazīstoties ar Latvijas sporta organizatorisko pārvaldes struktūru, secināms, ka IZM sporta jautājumos izveidots IZM Sporta departaments, kas ir IZM atbildīgā struktūrvienība sporta jautājumos valstī, savukārt IZM Valsts sekretārs nodrošina ministrijas kompetencē esošo pasākumu un aktivitāšu vadību un uzraudzību.⁶

IZM reglaments nosaka IZM struktūru, darba organizāciju, ministrijas darbinieku un ierēdņu un ministrijas patstāvīgo struktūrvienību kompetenci. Reglaments 35.punktā uzskaitīti Sporta departamenta uzdevumi. Secināms, ka IZM Sporta departamentam ir noteikts plašs uzdevumu kopums, kas cita starpā nosaka, ka Sporta departaments veic sporta politikas rezultātu analīzi un izvērtējumu, ministrijas kompetences ietvaros koordinē sporta organizāciju darbību, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā koordinē starptautiskajos līgumos paredzēto saistību izpildi sporta jomā, uzrauga biedrībai „Latvijas Sporta federāciju padome” deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu izpildi un kontrolē piešķirto valsts budžeta līdzekļu izlietošanu atbilstoši starp ministriju un biedrību noslēgtajam sadarbības līgumam u.c.⁷

(Attēls – Latvijas sporta organizatoriskā pārvaldības struktūra)⁸

Iepazīstoties ar Latvijas sporta organizatorisko pārvaldības struktūru, kā arī saistošajiem tiesību aktiem, tiesībsargs secina, ka, lai arī starp IZM un LOK ir noslēgts sadarbības līgums, **IZM reglamentā nav noteikts IZM uzdevums veikt uzraudzību pār LOK darbību un finanšu līdzekļu izlietojumu atbilstoši noslēgtajam sadarbības līgumam, kā tas, piemēram, ir noteikts attiecībā pret sporta federāciju padomi.**

⁵ Ministru kabineta 2003.gada 16.septembra noteikumi Nr.528 "Izglītības un zinātnes ministrijas nolikums" 4-6 punkts.

⁶ Izglītības un zinātnes ministrijas reglaments 20.punkts. <https://www.izm.gov.lv/lv/media/988/download>

⁷ Izglītības un zinātnes ministrijas reglaments 35.punkts. <https://www.izm.gov.lv/lv/media/988/download>

⁸ Izglītības un zinātnes ministrija. Latvijas sporta organizatoriskā pārvaldības struktūra. <https://www.izm.gov.lv/lv/sporta-nozares-struktura>

[2.2] LATVIJAS BASKETBOLA SAVIENĪBA

No LBS statūtiem izriet, ka LBS pēc nodibinājuma juridiskās formas ir biedrība. LBS ir Latvijas Sporta federāciju padomes biedre, kā arī sadarbojas ar Latvijas Olimpisko komiteju un savā darbībā ievēro un īsteno Olimpiskās hartas principus.⁹

No Sporta likuma 10.panta trešās daļas izriet, ka sporta federācija ir biedrība, kura sastāv no sporta klubiem un citām juridiskajām personām, kuru darbība ir saistīta ar noteiktu sporta veidu vai darbības jomu, un kuras mērķis ir vadīt un koordinēt darbu attiecīgajā sporta veidā vai darbības jomā, kā arī pārstāvēt šo sporta veidu vai darbības jomu attiecīgajās starptautiskajās sporta organizācijās.

No Latvijas Sporta federāciju padomes (turpmāk - LSFP) mājaslapā publiski pieejamās informācijas, secināms, ka Latvijā darbojas 94 Sporta likumā noteiktajā kārtībā atzītas sporta federācijas, un viena no tām ir arī LBS.¹⁰

Sporta likuma 10.panta ceturtnā daļa nosaka, ka sporta federācijai ir tiesības vadīt un koordinēt darbu attiecīgajā sporta veidā (attiecīgajos sporta veidos) vai darbības jomā valstī, kā arī pārstāvēt valsti attiecīgajā starptautiskajā sporta organizācijā, ja šī federācija ir atzīta šajā likumā noteiktajā kārtībā.

Tādējādi secināms, ka LBS normatīvo aktu tvērumā ir uzskatāma un vērtējama kā attiecīgā sporta veida, šajā gadījumā – basketbola federāciju, kas darbojas, lai īstenotu basketbola attīstību valstī un ir oficiāli atzīta organizācija, kurai noteiktas konkrētas darbības jomas, kas faktiski veic valsts deleģētās funkcijas sporta attīstības jautājumos valstī.

Sporta likuma 10.panta ceturtnā prim daļa nosaka, ka Latvijā atzītas sporta federācijas izdoti noteikumi, piemēram, sporta veida noteikumi, sporta darbinieku kvalifikācijas prasības, sporta sacensību norises noteikumi, ir publiski pieejami biedrības "Latvijas Sporta federāciju padome" mājaslapā internetā.

No tā izriet, ka arī LBS apstiprinātajiem noteikumiem (kritērijiem) par sportistu atlasī un prasībām sportistu iekļaušanai LOV sastāvā, būtu jābūt publiski pieejamām.

[2.3] LATVIJAS OLIMPISKĀ KOMITEJA

Sporta likuma 10.panta septītnā daļa nosaka, ka Latvijā atzīto sporta federāciju darbību Starptautiskās Olimpiskās komitejas apstiprinātajos olimpiskajos sporta veidos koordinē, to kopīgās intereses pārstāv un īsteno sporta organizācija — biedrība "Latvijas Olimpiskā komiteja".

Tāpat Sporta likuma 11.panta pirmā daļa nosaka, ka Olimpisko kustību valstī vada un koordinē sporta organizācija — biedrība "Latvijas Olimpiskā komiteja." (LOK)

Sporta likuma 11.panta otrā daļa paredz, ka LOK, kooperējot valsts, pašvaldību un savus finanšu līdzekļus, īsteno konkrētas programmas, un viena no tām ir programma valsts labāko sportistu dalībai olimpiskajās spēlēs, jaunatnes olimpiādēs un citās starptautiskajās un reģionālajās kompleksajās sacensībās.

Katru gadu IZM ar LOK slēdz sadarbības līgumus par valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu, kā ietvaros LOK jānodrošina gan Sporta likuma 11.pantā noteikto piecu

⁹ LBS Statūti. <https://basket.lv/documents/5fdab-lbs-statuti.pdf>

¹⁰ Latvijas Sporta federāciju padome. <https://lsfp.lv/lsfp/statuti>

programmu, gan arī to Sporta politikas pamatnostādnēs paredzēto uzdevumu īstenošana, kuros LOK ir norādīta kā iesaistītā institūcija.¹¹

LOK statūtos definēti un uzskaitīti mērķi ir:

- Nodrošināt Latvijas pārstāvniecību Starptautiskajā Olimpiskajā kustībā un Latvijas sportistu un komandu piedalīšanos Olimpiskajās spēlēs;
- Ievērojot Olimpiskās kustības principus, attīstīt sportu, sporta izglītību un sporta nozari Latvijā kopumā;
- Panākt godīgas spēles (fair play) principu, sporta ētikas normu un antidopinga politikas ievērošanu sportā Latvijā.¹²

LOK statūtos nostiprināta virkne uzdevumu, bet kā vienus no galvenajiem, būtu jāatzīmē:

- Vadīt Olimpisko kustību Latvijā un koordinēt to Latvijas sporta federāciju darbu, kuru pārziņā esošie sporta veidi un disciplīnas iekļauti Olimpisko spēļu programmā;
- Savā darbībā vadīties no Olimpiskās un sporta kustības labas pārvaldības universālajiem pamatprincipiem, izstrādājot un īstenojot tiem atbilstošu LOK stratēģiju;
- Veicināt vienotas un demokrātiskas sporta nozares un sporta veidu organizēšanās un pārvaldes sistēmas izveidošanu un nostiprināšanos Latvijā un līdzdarboties tajā;
- Izmantojot valsts budžeta un citus LOK finanšu līdzekļus, nodrošināt Latvijas Olimpisku sociālā fonda un LOV darbību un to uzraudzību;
- Sadarbojoties ar Latvijas sporta organizācijām un federācijām, organizēt un nodrošināt sportistu sagatavošanu, atlasī un Latvijas pārstāvniecību Olimpiskajās spēlēs, Pasaules spēlēs, reģionālajās spēlēs, pasaules, kontinenta un starpkontinentālajās vairāku sporta veidu sacensībās, kuras tiek rīkotas SOK¹³ pārraudzībā vai ir SOK atzītas.¹⁴

[2.4] LATVIJAS OLIMPISKĀ VIENĪBA

No LOV mājaslapā publiski pieejamās informācijas secināms, ka LOV ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, izveidota 1994.gadā ar mērķi atbalstīt Latvijas labāko sportistu gatavošanos Olimpiskajām spēlēm. LOV kapitāla daļu turētāji ir IZM - 29%, LOK- 60% un Latvijas Sporta pedagogijas akadēmija - 11%.¹⁵

Sporta likuma 10.panta desmitā daļa nosaka, ka valsts labāko sportistu individuālajos olimpiskajos sporta veidos sagatavošanos dalībai olimpiskajās spēlēs, jaunatnes olimpiādēs un citās starptautiskajās sporta sacensībās nodrošina specializēta sporta organizācija - sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Olimpiskā vienība".

Secināms, ka LOV darbības mērķis un galvenais uzdevums, sadarbojoties ar IZM, LOK, kā arī sporta veidu federācijām, ir Latvijas Olimpiskās komandas dalībnieku sagatavošana Olimpiskajām spēlēm, kā arī citām nozīmīgām starptautiskām sacensībām.

¹¹ Latvijas Republikas Valsts kontroles Revīzijas ziņojums. 09.06.2021. Biedrības "Latvijas Olimpiskā komiteja" rīcība ar piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem. 6.lpp.

¹² Latvijas Olimpiskās vienības statūti. <https://olimpiade.lv/lok/statuti>

¹³ Starptautiskā Olimpiskā komiteja. <https://olympics.com/ioc/overview>

¹⁴ Latvijas Olimpiskās vienības statūti. <https://olimpiade.lv/lok/statuti>

¹⁵ Latvijas Olimpiskā vienība. <https://www.lov.lv/par-mums>

Kopš 2021.gada LOV pamatdarbība saistīta ar medicīniskā atbalsta sniegšanu sportistiem.¹⁶

Tādējādi, ņemot vērā visu iepriekš analizēto, secināms, ka par sporta nozari Latvijā atbildīgā valsts pārvaldes iestāde ir IZM, kuras vieni no nozīmīgākajiem sadarbības partneriem ir LOK, attiecīgo sporta veidu federācijas, Latvijas Sporta federāciju padome, LOV u.c.

[2.5] LABAS PĀRVALDĪBAS PRINCIPA PIEMĒROŠANA

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektā daļa nosaka, ka valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

Labas pārvaldības princips skaidrojams divējādās nozīmēs: kā administratīvo un administratīvi procesuālo tiesību principu kopums, kas piemērojams valsts un privātpersonas publiski tiesiskajās attiecībās, un kā administratīvo tiesību organizatorisks princips, kas piemērojams gan labāka regulējuma politikas īstenošanā, gan darbības efektivizācijai valsts pārvaldē, un attiecināms uz valsts varu kopumā. Valsts pārvaldes iestādes autoritāte ietver ne tikai leģimitāti, bet arī uzticību un cieņu pret valsti, kas iegūstama, piemērojot labas pārvaldības principu abās jēdziena izpratnēs.

Secināms, ka arī Sporta likumā iekļauta speciāla norādes uz labas pārvaldības ievērošanu sporta nozarē, proti, Sporta likuma 3.panta ceturtais punkts nosaka, ka sporta jomā jāievēro labas pārvaldības princips, kas paredz, ka sporta organizatoriskajā un pārvaldības darbā ir demokrātiskas pārvaldes struktūras, skaidri mērķi, taisnīgas procedūras, atklātība, sadarbība ar ieinteresētajām personām, efektīvs un ilgtspējīgs regulējums, kā arī skaidri pārraudzības un atbildības līmeņi.

Secināms, ka Valsts pārvaldes iekārtas likumā nostiprinātais princips ir attiecināms uz valsts pārvaldes jomu, taču Sporta likumā nostiprinātais labas pārvaldības princips ir vērtējams kā pamatprincips sporta jomā.¹⁷ Turklāt jānorāda, ka normatīvajā aktā vai publiskajā līgumā noteiktais deleģējums pildīt valsts pārvaldes uzdevumu atbilst tiesību virsvadības principam, ka visa valsts vara ir saistīta ar tiesībām un tā var rīkoties tikai tiesību normu noteiktajos ietvaros.¹⁸

Izvērtējot lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus, tiesībsargs atzīst, ka pārbaudes lietā labas pārvaldības princips ir vērtējams gan no valsts pārvaldē, gan sportā nozarē nostiprinātajiem labas pārvaldības principa tvērumiem, jo ņemot vērā pārbaudes lietā iesaistīto iestāžu un organizāciju savstarpējo sadarbību un sadarbības juridisko dabu, tiesībsargs secina, ka visām iesaistītajām organizācijām, proti, gan LBS, gan LOK un LOV ir ar ārējiem normatīvajiem aktiem noteikti valsts deleģējumi veikt noteiktus publiskus uzdevumus valsts sporta nozares attīstībai.

Secināms, ka ne tikai IZM, tās padotības iestādēm un kapitālsabiedrībām, kurās IZM ir kapitāla daļu turētāja, bet arī nevalstiskajām sporta organizācijām ir deleģēti ar sporta politikas īstenošanu saistīti uzdevumi, kuru īstenošana ir saistīta ar valsts finanšu līdzekļiem. Ņemot vērā minēto, atzīstams, ka visas pārbaudes lietā iesaistītās

¹⁶ Latvijas Republikas Valsts kontroles Revīzijas ziņojums. 09.06.2021. Biedrības "Latvijas Olimpiskā komiteja" rīcība ar piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem. 17 lpp.

¹⁷ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2020.gada 29.decembra lēmums lietā Nr. A420169419, SKA-1496/2020 12.punkts.

¹⁸ Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 4.septembra lēmums lietā Nr. A42-00319-20/23 16.punkts.

organizācijas īsteno valsts deleģētus uzdevumus un tādējādi piedalās kopējās valsts pārvaldes darbībā.

Līdz ar to tiesībsarga ieskatā pārbaudes lietā ir pamats izvērtēt vai iesaistīto iestāžu un sadarbības partneru (organizāciju) darbība sportistu izvirzīšanai un apstiprināšanai LOV sastāvos ir notikusi atbilstoši labas pārvaldības principa prasībām.

III. Tiesībsarga vērtējums

[3.1] Par sportistu atlases procesu LBS

Izskatot pārbaudes lietu, tiesībsargs noskaidroja, ka 2021.gada decembrī LBS, savas kompetences ietvaros, rīkoja atvērtos treniņus un pārbaudes turnīru sieviešu 3x3 basketbola izlašu kandidātu novērtēšanai. Uz tiem tika uzaicinātas spēlētājas, kuras iepriekš sasniegušas labus rezultātus 3x3 basketbolā, kā arī bijušas vai ir Latvijas izlašu kandidātes vai dalībnieces klasiskajā basketbolā.

No tiesībsarga rīcībā iegūtās informācijas izriet, ka brīdī, kad tika uzsākts sieviešu 3x3 basketbola komandas atlases process, LBS jau no LOK puses bija informēta par jauno kārtību LOV sastāvu komplektēšanā. Attiecīgi LBS, kā par basketbolu atbildīgā sporta federācija valstī, zināja par sportistu atlases kritēriju izstrādāšanas un pilnveidošanas nepieciešamību.

Izvērtējot iesaistīto pušu iesniegtos dokumentus, secināms, ka LBS pirmos labotos sportistu atlases kritērijus, kas veikti, pamatojoties uz LOK izvirzītajām pamatnostādnēm, apstiprināja tikai 2021.gada 28.decembra valdes sēdē ar lēmumu Nr.27.

Tādējādi, secināms, ka Iesniedzējs pamatoti norāda, ka uz faktisko sportistu atlases brīdi spēkā bija vēl iepriekšējie sportistu atlases kritēriji, kas tika apstiprināti 2021.gada 5.maija LBS valdes sēdē, paredzot sportistu iekļaušanu A, B un C sastāvos.

Tomēr, ņemot vērā visus pārbaudes lietā noskaidrotos faktiskos apstākļus, secināms, ka sportistu atlases brīdī, LBS rīkojās jau atbilstoši LOK norādēm un izvirzītajām prasībām, lai stiprinātu federācijas atbildību sportistu izvērtēšanas un iekļaušanas LOV sastāvā, proti, rīkoja sportistu atlasī, deleģējot arī lielāku atbildību izlases galvenajam trenerim.

Tiesībsargs konstatē, ka LBS, rīkojot 3x3 basketbola sportistu atlasī, to veikusi bez skaidriem LBS izstrādātiem un apstiprinātiem kritērijiem, kad faktiski 2021.gada 5.maija kritēriji pēc LOK uzstādījumiem vairs nebūtu attiecināmi, bet jaunie kritēriji vēl nebija pieņemti un apstiprināti LBS valdē.

Tiesībsargs atzīst, ka, lai arī jauno atlases kritēriju neesamība, iespējams, neietekmēja sportistu atlases praktisko norisi, LBS darba organizācijā nav saskatāma laba pārvaldības principa nodrošināšana.

Labas pārvaldības principa ievērošana nozīmē, ka pieņemtie lēmumi ir skaidri, pamatoti un atbilst stingri noteiktai kārtībai, tomēr tiesībsargs secina, ka LBS, veicot sportistu atlasī, nebija noteikts precīzs atlases process, ko apstiprina arī tas, ka LBS nav un arī uz sportistu izvērtēšanas brīdī, nebija izstrādāti iepriekšējie noteikumi vai vadlīnijas, kā tieši notiek sportistu atlases process.

Pārbaudes lietas ietvaros, tiesībsargs negūst pārliecību, ka LBS, veicot savu uzdevumu izpildi, vadītos pēc stingri noteiktas kārtības. Tiesībsargs atzīst, ka nenoliedzami sportistu atlase un novērtēšana nav pasākumu kopums, kuru iespējams noteikti ar juridiskiem līdzekļiem, proti, izstrādājot precīzu normatīvo regulējumu, tomēr

tiesībsargs vērs uzmanību tieši uz atlases procesa dokumentēto kārtību. Tas ir, šajā gadījumā būtiski nodrošināt, ka federācijas rīcība sportistu atlases procesā (procedūrā) ir skaidra, nepārprotama un netiek pakļauta tikai subjektīvu kritēriju izvērtēšanai.

Nemot vērā minēto, tiesībsargs konstatē, ka, lai arī atbilstoši LBS norādītajam, atlases kritēriji jau ir bijuši izstrādes stadijā, paredzot arī izlases trenera tiesības ietekmēt sastāva izvēli, tie nav bijuši apstiprināti atlases reālās darbības brīdī.

Izvērtējot iegūto informāciju, tiesībsargam nav pamats apšaubīt, ka uz sieviešu 3x3 basketbola izlases atlases treniņiem tikušas uzaicinātas spēcīgākās sportistes, kuru profesionālie sasniegumi nav apšaubāmi un ir vērtējami kā tādi, lai spētu konkurēt sieviešu izlases līmenī.

Tādējādi tiesībsargs atzīst, ka, neskatoties uz konstatētajām nepilnībām novēlotajā kritēriju izstrādes un nereglamentētajā sportistu atlases procesā, tas neietekmēja sportistu vārdisko sastāvu izvēli, bet ir attiecināms tika uz procesa praktisko norisi un izpildes kārtību.

[3.2] *Par sportistu apstiprināšanas procesu LOV sastāvam*

Pārbaudes lietā secināts, ka jau 2021.gada 30.decembrī LOV Konsultatīvā padome un LOV valde apstiprināja LBS iesniegtos kandidātus dalībai LV Sudraba (sievietes) un Bronzas (vīrieši) sastāvā.

No LOK sniegtās atbildes izriet, ka, saņemot sporta veidu federāciju pieteikumus sportistu iekļaušanai LOV sastāvos, LOK Valde ar tiem iepazinās un virzīja izskatīšanai LOV Konsultatīvās padomes sēdē.

Iepazīstoties ar tiesībsarga rīcībā esošajiem dokumentiem, secināms, ka LOK Valdes sēde, kurā tika izskatīts jautājums par LBS iesniegto kritēriju apstiprināšanu, notika 2021.gada 29.decembrī, tas ir, vienu dienu pēc jauno kritēriju apstiprināšanas LBS valdes sēdē.

No LOK 2021.gada 29.decembra valdes sēdes protokola Nr.50 nav redzams, ka par kritēriju apstiprināšanu LOK valdes sēdē būtu notikušas diskusijas, neviens nav izteicis viedokli par iesniegto kritēriju saturu un to atbilstību noteiktajām prasībām. Secīgi, jau 2021.gada 30.decembrī LOV Konsultatīvā padome un LOV valde apstiprināja LBS iesniegtos kandidātus dalībai LOV Sudraba (sievietes) un Bronzas (vīrieši) sastāvā.

Nemot vērā minēto, secināms, ka trīs dienu laikā faktiski ir tikuši gan apstiprināti federācijas (LBS) iesniegtie atlases kritēriji, gan apstiprināti iesniegtie kandidātu saraksti.

Tiesībsarga ieskatā šāda lēmumu pieņemšana neliecina par labu pārvaldības principa nodrošināšanu, kā arī vērtējama kā formāla pieeja. Turklāt šāda lēmumu pieņemšanas kārtība nenodrošina efektīvu kontroles mehānismu pār LBS un LOK pieņemtajiem lēmumiem. Par to liecina arī fakts, ka 2022.gada 1.februārī LOK valde apturēja atbalsta sniegšanu LOV vasaras sporta veidu Sudraba un Bronzas sastāvos iekļautajiem 3x3 basketbolistiem un lūdza LBS sniegt izvērstu skaidrojumu par Iesniedzēja iesniegumā aprakstīto situāciju, vienlaicīgi lūdzot piedāvāt adekvātu risinājumu.

[3.3] *Par LBS atlases kritērijiem sportistu iekļaušanai LOV sastāvos*

Kā jau iepriekš secināts, LBS 2021.gada pavasarī jau zināja par jauno kritēriju izstrādes nepieciešamību, tomēr pirmā redakcija LBS valdē tika skatīta tikai 2021.gada 28.decembrī.

Vēlāk, pēc 2022.gada 1.februāra LOK lēmuma par atbalsta sniegšanas apturēšanu LOV vasaras sporta veidu Sudraba un Bronzas sastāvos iekļautajiem 3x3 basketbolistiem, LBS valdes sēdēs vairākkārt ir skatīti jautājumi par LBS sportistu atlases kritērijiem.

No publiski pieejamās informācijas secināms, ka vairākās LBS valdes sēdēs – 2022.gada 17.februārī, kā arī 2022.gada 24.martā tika skatīti jautājumi par 3x3 basketbola kritērijiem sportistu uzņemšanai LOV sastāvos. Vairākkārt kritēriji ir precizēti un papildināti, meklējot labākos risinājumus efektīvai atlases kārtībai, lai nodrošinātu augstāku rezultātu sasniegšanu, atbilstoši LOK noteiktajām pamatnostādņēm.

No LBS sniegtā skaidrojuma izriet, ka sportistu kritēriju apstiprināšanas kārtība ieilgusi un nav bijusi tik ātra un veiksmīga, jo to ietekmējušas LOK prasības.

Tiesībsarga ieskatā šāda sadarbība starp LBS un LOK neliecina par labas pārvaldības ievērošanu, jo sadarbība starp iesaistītajām organizācijām ir notikusi smagnēji, neefektīvi un nepārskatāmi.

[3.4] *Par LOV Konsultatīvās padomes izveidi*

Secināms, ka ar LOV 2021.gada 19.aprīļa dalībnieku sapulces lēmumu Nr.3, tika apstiprināts LOV Konsultatīvās padomes nolikums.

Nolikums paredz, ka Konsultatīvā Padome darbojas kā konsultatīva institūcija, sniedzot atbalstu Valdei tās pienākumu izpildē un dalībnieku sapulcei – informētu un ekspertu viedoklī balstītu lēmumu pieņemšanā. Padomes sastāvā ir 8 locekļi no dažādām ar sportu saistītām iestādēm un organizācijām.

Nolikuma 5.punktā uzskaitītas konkrētas Konsultatīvās Padomes funkcijas un uzdevumi, un viens no tiem ir - veikt LOV sportistu sastāvu projektu saskaņošanu.

No labas pārvaldība principa prizmas vērtējot LOV Konsultatīvās Padomes izveidi, tiesībsargs atzīst, ka šādas institūcijas izveide vērtējama atzinīgi, jo nodrošina objektīvāku un izsvērtāku lēmumu pieņemšanas procesu, kas ir ļoti būtiski demokrātijas nodrošināšanas aspektā, jo viens no labas pārvaldības principa uzdevumiem ir taisnīguma nodrošināšana.

Tomēr, vienlaicīgi tiesībsargs atzīst, ka pārbaudes lietā secināms, ka, neskatoties uz LOV Konsultatīvās Padomes izveidi, konkrētajā gadījumā nav ticis sasniegts tās izveides mērķis. Proti, lai arī ar LOV Konsultatīvās Padomes lēmumu (apstiprinājumu) tika apstiprināti LBS iesniegtie kandidāti dalībai LOV Sudraba un Bronzas sastāvā, sportistu izvirzīšanas process nav noticis efektīvi un pārskatāmi, radot neizpratni par pieņemto lēmumu pamatotību un atbilstību izvirzītajiem kritērijiem, nenovēršot saprātīgas šaubas par pieņemto lēmumu objektivitāti.

[3.5] *Par LOK sadarbību ar federācijām*

No pārbaudes lietā noskaidrotās informācijas secināms, ka pārmaiņas LOK pamatnostādņēs un atbildīgo sporta federāciju atbildības stiprināšanai notikušas pakāpeniski un ilgstošā laika periodā. To apstiprina gan LBS, gan LOK sniegtā informācija un paskaidrojumi.

Tomēr, vērtējot pārmaiņu procesu no labas pārvaldības, secināms, ka LOK īstenotās pārmaiņas nav notikušas atbilstoši augstiem labas pārvaldības principa standartiem. Proti, LOK sadarbība ar federācijām, informācijas apritē nav bijusi secīga, pārdomāta un kvalitatīva, vairāk notikusi neformāli. Tiesībsarga ieskatā starp LOK un LBS nav bijusi veiksmīga komunikācija, kas vērsta uz noteikto mērķu sasniegšanu, jo no LOK puses nav bijušas izvirzītas skaidras un nepārprotamas prasības, kā rezultātā arī

LBS rīcība ir bijusi nekonsekvanta un nepārdomāta sportistu atlases kritēriju izstrādes procesā.

Tiesībsargs pārbaudes lietas laikā nav ieguvis apstiprinājumu tam, ka LOK, ieviešot tik būtiskas izmaiņas Latvijas sporta federāciju kompetences palielināšanā, būtu izstrādājusi precīzas un skaidras vadlīnijas, noteikusi konkrētus termiņus, kā arī veicinājusi sekmīgu informācijas apriti ar sporta federācijām.

Par to liecina arī LOK sadarbība ar LBS, ka ilgstoši netika panākts risinājums par LBS sportistu atlases kritēriju apstiprināšanu, jo kā iepriekš norādīts, LBS sportistu atlases kritēriji sportistu iekļaušanai LOV sastāvos 2022.gadā ir apstiprināti tikai 2022.gada 20.aprīlī.

Labas pārvaldības principa realizācija ir komplekss uzdevumu kopums. Tas paredz demokrātisku, tiesisku un sociāli atbildīgu rīcību, nodrošinot noteikto pienākumu un uzdevumu izpildi, **tāpēc, izvērtējot visus pārbaudes lietā noskaidrotos faktiskos un tiesiskos apstākļus, tiesībsargs secina, ka starp LOK un Latvijas sporta federācijām par jauno LOK pamatnostādņu izvirzīšanu, kā arī federāciju kompetenču izmaiņām un to īstenošanu praksē, nav notikusi secīga, pārskatāma un labai pārvaldībai atbilstoša sadarbība, tādā veidā apdraudot veiksmīgu valsts deleģēto uzdevumu izpildi.**

[3.6] *IZM atbildība un uzraudzība*

Arī Valsts kontrole 2021.gada Revīzijas ziņojumā secinājusi, ka līgumos, kas noslēgti starp LOK un IZM par finansējuma piešķiršanu, nav konstatējama LOK darbības konkrēta sasaiste ar Sporta politikas pamatnostādņu uzdevumiem un sasniedzamajiem rezultātiem un rezultatīvajiem rādītājiem.¹⁹

Nemot vērā minēto, tiesībsargs vērs uzmanību, ka labas pārvaldības princips kā tiesību norma ir nesaraujami saistīts ar labu pārvaldību kā vērtību. Līdz ar to labas pārvaldības principa īstenošana ir ne tikai tiesisks, bet arī morāli ētisks pienākums. Turklāt, ja labas pārvaldības principu kā tiesisku pienākumu ir pienākums ievērot valsts pārvaldei, tad laba pārvaldība kā vērtība ir veidojama valsts pārvaldei un sabiedrībai kopā.

Tiesībsargs atzīst, ka nav šaubu, ka visām pārbaudes lietā iesaistītajam organizācijām ir tieši vai pakārtoti deleģēti valsts uzdevumi, lai nodrošinātu sporta attīstību valstī, un šajā konkrētajā gadījumā arī nodrošinātu labāko valsts sportistu dalību Olimpiskajās sporta spēlēs, tādējādi visam pasākumu kopumam, kas vērstas uz noteikto mērķu sasniegšanu un uzdevumi izpildi ir jābūt precīzām, saprotamām, demokrātiskām un efektīvām, kas nenoliedzami izriet no labas pārvaldības principa nodrošināšanas prasībām.

Tiesībsargs secina, ka starp visu iesaistīto iestāžu un organizāciju sadarbību trūkst pārskatāms kontroles mehānisms par deleģēto uzdevumu izpildi. Protī, nav caurskatāma lēmumu pieņemšanas un izpildes sistēma, kas ir ļoti svarīgs elements labai pārvaldībai kopumā, tādēļ lielāka atbildība būtu jāuzņemas IZM, kā par sporta jomu atbildīgajai valsts pārvaldes iestādei, nodrošinot saprotamu atbildīgās jomas darbību, ievērojot labas pārvaldības principa prasības.

¹⁹ Latvijas Republikas Valsts kontroles Revīzijas ziņojums. 09.06.2021. Biedrības "Latvijas Olimpiskā komiteja" rīcība ar piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem. 20.lpp.

Papildus tam tiesībsargs norāda, ka būtiski nodrošināt reālu lēmumu pieņemšanas un uzraudzības sistēmu, kas nav izveidota tikai kā formāls mehānisms, bet gan sasniedz efektīvu un vienlaicīgi kvalitatīvu organizāciju darbību un deleģēto uzdevumu izpildi.

Tāpat tiesībsargs vērš iesaistīto organizāciju uzmanību informācijas atklātības nodrošināšanas nepieciešamībai un nozīmei.

Informācijas atklātības jeb iestāžu rīcībā esošas informācijas pieejamības jēga ir valsts pārvaldes pārskatāmības nodrošināšana. Minētais pamatojams ar to, ka demokrātiskas valsts pārvaldes funkcionēšanas neatņemama pazīme ir tās pārskatāmība. Līdz ar to tiesību uz informācijas pieejamību pamatmērķis ir nodrošināt sabiedrības tiesības zināt, kā valsts (plašākā nozīmē) pilda tai uzticētās publiskās funkcijas.²⁰ No minētā izriet, ka ikvienas institūcijas (turklāt neatkarīgi no tā, kuram varas atzaram tā pieder) uzdevums ir nodrošināt sabiedrībai (privātpersonām) iespēju Informācijas atklātības likumā noteiktā kārtībā piekļūt informācijai, kas dod ieskatu tajā, kā tiek pildītas sabiedrības uzticētās funkcijas.²¹

No IZM publiski pieejamās informācijas nevar secināt precīzu sadarbības formu un precīzu darbības mehānismu starp IZM un LOK. No publiski pieejamās informācijas IZM mājaslapā ir atrodama tikai informācija kas saistīta ar LOK piešķirtajām dotācijām.²²

Secināms, ka nav publiski pieejama informācija par IZM un LOK sadarbību un sadarbības rezultātiem. Ņemot vērā minēto ir pamats uzskatīt, ka netiek nodrošināta sadarbības atklātība un IZM mājaslapā pieejamā informācija uzskatāma kā nepietiekama, lai nodrošinātu objektīvu un pārskatāmu funkciju deleģējumu un to izpildes kontroli.

Tāpat pārbaudes lietā tiesībsargs konstatēja, LBS mājaslapā nebija publiski pieejama tāda informācija, kurai būtu nozīme deleģēto uzdevumu izpildē. Kā piemēru varētu minēt LBS kritērijus par sportistu iekļaušanu LOV sastāvā 2022.gadam. Iepazīstoties ar publiski pieejamo informāciju, tiesībsargs secināja, ka, piemēram, Latvijas Peldēšanas federācija²³ un Latvijas kamaniņu sporta federācija²⁴ ir publicējušas kritērijus sportistu iekļaušanai LOV sastāvā 2022.gadam.

Tiesībsarga ieskatā šāda minēto federāciju prakse ir vērtējama atzinīgi, atbilstoši labas pārvaldības principa prasībām, nodrošinot atklātumu, saprotamu un stingri noteiktu kārtību federācijas iekšējā darbībā. Tādēļ tiesībsargs vērš uzmanību, ka visām iesaistītajām organizācijām būtu jānodrošina informācijas atklātība par pieņemtajiem lēmumiem un citiem, ar deleģētajiem uzdevumiem saistīto uzdevumu izpildi nepieciešamajiem dokumentiem, tādā veidā sekmējot pārskatāmu un saprotamu iestādes

²⁰ Augstākās tiesas Senāta 2019.gada 26.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-1164/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0426.SKA116419.3.L), 10.punkts ar atsauci uz Senāta 2019.gada 18.aprīļa spriedumu lietā Nr. SKA-917/2019 (A420169118), 7.punkts, 2019.gada 31.janvāra spriedumu lietā Nr. SKA-255/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0131.A420358416.2.S), 7., 8.punkts.

²¹ Augstākās tiesas Senāta 2019.gada 26.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-1164/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0426.SKA116419.3.L), 10.punkts.

²² Informācija par valsts budžetu un tā sadalījumu 2021.gadam. <https://www.izm.gov.lv/lv/informacija-par-valsts-budzetu-un-ta-sadalijumu-2021-gada>

²³ Latvijas Peldēšanas federācija. Kritēriji iekļaušanai LOV sastāvā. https://swimming.lv/mdocs-posts/20211209_pielikums_lpf-kriteriji-ieklausanai-lov-sastava/

²⁴ Latvijas Kamaniņu sporta federācija. LKSF kritēriji prioritārā secībā sportistu iekļaušanai Latvijas Olimpiskās komitejas "Zelta", "Sudraba" un "Bronzas" sastāvā 2022./2023.gada sezona http://www.kamas.lv/assets/page_documents/751/original/LKSF_krit%C4%93riji_sportistu_iek%C4%BCau%C5%A1ana%20LOK_LOV_sast%C4%81v%C4%81_2022_2023.gads.pdf?1649324449

(organizācijas) darbību un valsts deleģēto uzdevumu izpildi, neradot šaubas par organizācijas darbību un pieņemto lēmumu objektivitāti.

Papildus, tiesībsargs norāda, ka, lai arī iesniegumā ietvertā norāde par atbildīgo iestāžu atbilžu sniegšanas termiņiem nebija tieši adresēta tiesībsargam, tiesībsargs uzskata par pienākumu vērst iesaistīto organizāciju uzmanību uz savlaicīgu un likumā noteiktajā kārtībā un termiņā iesniegumu izskatīšanu un atbilžu sniegšanu. Tiesībsarga ieskatā arī Iesnieguma likumā noteikto termiņu ievērošana ir attiecināma uz iesaistītajām organizācijām, un tām ir jāņem vērā likumā noteiktie termiņi atbilžu sniegšanai, jo arī šis ir viens no labas pārvaldības elementiem, kas liecina par to, cik iestāde, vai šajā gadījumā IZM sadarbības partneri, ar deleģētajām valsts funkcijām, kvalitatīvi pilda noteiktos pienākumus un cik efektīvi organizē darbu.

Nemot vērā iepriekš minēto, pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 11. panta 4. punktu, kas paredz, ka viena no tiesībsarga funkcijām ir jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu, atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu, izskatījis pārbaudes lietu, **tiesībsargs aicina IZM, LBS un LOK ievērot laba pārvaldības principa prasības, un tieši:**

1. IZM nodrošināt pārskatāmu uzraudzības mehānismu pār LOK un sporta federāciju darbību deleģēto uzdevumu izpildi.
2. IZM nodrošināt publiski pieejamu un pārskatāmu sporta nozares deleģējuma struktūru un tās darbību.
3. LBS izstrādāt un noteikt precīzu kārtību, kā notiek sportistu atlases process sportistu iekļaušanai LOV sastāvos.
4. LOK darbībā nodrošināt efektīvu sadarbību ar atbildīgajām sporta federācijām organizatorisku jautājumu risināšanā, ievērojot labas pārvaldības prasības un ievērojot savlaicīgu informācijas apriti.
5. Gan LBS, gan LOK nodrošināt, ka pieņemtie lēmumi un ar sporta nozares attīstību izstrādātie un saistītie noteikumi ir publiski pieejami.
6. LOK un LBS savlaicīgi sniegt atbildes likumā noteiktajā kārtībā uz personu iesniegumiem.

Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 25.panta pirmo, trešo un ceturto daļu, pārbaudes lietas izskatīšana tiek pabeigta.

Lūdzam līdz šī gada 20.septembrim informēt tiesībsargu par 2.,3.,5., rekomendāciju ieviešanu, bet līdz šī gada 1.decembrim informēt tiesībsargu par 1. rekomendācijas ieviešanu.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu